

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 433/2013-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. júla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., a. s., B., zastúpenej spoločnosťou P., spol. s r. o., P., konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. P. P., vo veci namietaného porušenia jej základných práv zaručených čl. 20 ods. 1, čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Co 211/2011 zo 14. februára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti P., a. s., o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. mája 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpenej spoločnosťou P., spol. s r. o., P., konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. P. P., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených čl. 20 ods. 1, čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 211/2011 zo 14. februára 2013 (ďalej „rozsudok zo 14. februára 2013“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v denníku K. Korzár bol 11. januára 2010 uverejnený článok s charakterom komentára týkajúcim sa politikov pôsobiacich v orgánoch miestnej samosprávy pod názvom „*POZNÁMKA – Do svojho vrecka viac, občanom priškrtnia*“, ktorý sa nachádzal vedľa článku pod názvom „*Jazero schválilo úsporný rozpočet, na platoch šetriť neplánujú, schválili viac*“. V tom istom denníku bol 19. januára 2010 uverejnený ďalší článok spravodajského charakteru týkajúci sa vecí verejného záujmu pod názvom „*A. J. (HZDS-LS): Kúpila 2 byty, za koľko, tají, tvrdí, že v majetkovom priznaní bude všetko*“. Žalobkyňa MVDr. A. J. (ďalej len „žalobkyňa“) podala na Okresnom súde Košice II (ďalej len „okresný súd“) žalobu o ochranu osobnosti z titulu zásahu do jej osobnostných práv uvedenými článkami uverejnenými v denníku K. Korzár.

Okresný súd vo veci žaloby o ochranu osobnosti rozhodol rozsudkom sp. zn. 13 C 53/2010 zo 6. mája 2011 (ďalej len „rozsudok zo 6. mája 2011“), ktorým sťažovateľovi uložil povinnosť uverejniť v denníku K. Korzár ospravedlnenie za zverejnenie dotknutých článkov, ďalej zaviazal sťažovateľa zaplatiť žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy v sume 319,30 € a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Posledným štvrtým výrokom rozhodol, že o trovách konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Krajský súd na základe sťažovateľom podaného odvolania rozsudkom sp. zn. 3 Co 211/2011 zo 14. februára 2013 potvrdil rozsudok okresného súdu zo 6. mája 2011 v časti, v ktorej nároku žalobkyne vyhovel.

Podľa sťažovateľa rozsudky zo 6. mája 2011 a 14. februára 2013 sú nezákonné a v rozpore so základným právom vlastniť a pokojne užívať majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základným právom na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a právom na slobodu prejavu podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru,

základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a vychádzajú z nesprávneho právneho posúdenia veci.

V čase uverejnenia predmetných článkov žalobkyňa zastávala už dlhšie obdobie viacero volených verejných funkcií, bola verejným činiteľom, vystupovala ako politička na verejnosti, v médiách (v komunálnych voľbách pre volebné obdobie 2002 – 2006 bola zvolená za poslankyňu Mestského zastupiteľstva v K., v roku 2006 vo voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky neúspešne kandidovala na 43. mieste za ĽS-HZDS za poslankyňu Národnej rady Slovenskej republiky, v komunálnych voľbách pre volebné obdobie 2006 – 2010 bola zvolená za poslankyňu Mestského zastupiteľstva v K. a súčasne za starostku Mestskej časti N., v roku 2009 vo voľbách do orgánov samosprávnych krajov bola zvolená za poslankyňu zastupiteľstva K. samosprávneho kraja, v roku 2010 vo voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky opätovne neúspešne kandidovala na 43. mieste za ĽS-HZDS za poslankyňu Národnej rady Slovenskej republiky, aj po uverejnení predmetných článkov úspešne kandidovala v komunálnych voľbách a bola opätovne zvolená za poslankyňu Mestského zastupiteľstva v K. a starostku Mestskej časti N. pre volebné obdobie 2010 – 2014).

Súdy zúčastnené na rozhodovaní predmetnej veci zásah do osobnostných práv žalobkyne ako regionálnej političky videli v tom, že v regionálnom denníku bola uverejnená pravdivá informácia o kúpe nehnuteľností, avšak nebol zverejnený objektívne zistiteľný fakt, že dve z troch nehnuteľností v spoluvlastníctve žalobkyne boli zaťažené záložným právom zriadeným v prospech peňažných ústavov. Samotné ospravedlnenie je v žalobe formulované spôsobom vytvárajúcim celkom iný text, nový text, významovo inú informáciu, rozdielne formulovanú od uverejneného článku.

Konštatácia, podľa ktorej o tom, že v regionálnom denníku v krátkom časovom období boli uverejnené tri rôzne články o regionálnej političke z metropoly regiónu, ktorá zastávala viacero verejných funkcií, so zámerom difamovať žalobkyňu, nevychádza z racionálneho základu a ani z vykonaného dokazovania.

K oprávnenosti zásahu do osobnostných práv žalobkyne sťažovateľ okrem iného uviedol: *«Odôvodnenie rozhodnutia konštatovaním, že článok vyvolal v svedkoch aj v ich okolí predovšetkým hľadanie odpovede na neodpovedané, a že len naznačoval neurčitosť otázky financovania zakúpenia dvoch bytov, spôsobil spochybnenie bezúhonnosti osoby žalobkyne v očiach verejnosti, by malo byť skôr odôvodnením prečo žalobu zamietnuť ako nedôvodnú a nie jej rozsudkom vyhovieť. Ved' aj toto je v demokratickej spoločnosti úlohou médií vo vzťahu k politikom – hľadať odpovede na neodpovedané, iniciovať verejnú diskusiu o otázkach verejného záujmu, či informovať širokú verejnosť a vytvárať tak kontrolu a spätnú väzbu spoločenských procesov. Žalobkyňa je osobou narábajúcou s verejnými financiami, političkou v riadiacej výkonnej funkcii. V demokratickej spoločnosti je nevyhnutné, aby tlač nebola sankcionovaná za plnenie si svojich funkcií, Iba za takých podmienok môžu médiá plniť svoju dôležitú funkciu „strážcu“ demokracie.»*

Vo vzťahu k záverom súdov zúčastnených na rozhodovaní v predmetnej veci v súvislosti s článkom z 11. januára 2010 sťažovateľ uviedol: *«... článok – Poznámka, bol komentárom, hodnotiacim úsudkom, ktorý sa vo všeobecnosti venoval u nás už takmer zaužívanému spôsobu riešenia finančného nedostatku zo strany politikov, priškrtiť občanom a do svojho vrečka dávať viac. Stáva sa bežnou praxou nešvár, že zástupcovia občanov pri spravovaní verejných financií vo svojich rozhodnutiach znižujú výdavky týkajúce sa financovania verejnoprospešných potrieb, no pritom zvyšujú výdavky týkajúce sa svojich odmien a pôžitkov. Išlo predsa o kritiku oprávnenú a primeranú, navyše v článku nebola osoba žalobkyne vôbec ani spomenutá, či menovaná a teda ani prirovnávaná.*

Odvolací súd a pred ním aj súd prvého stupňa uviedli, že poznámka sa síce zakladá na pravdivých informáciách, ale forma verejnej prezentácie (úsudku) nie je vôbec primeraná a použité pojmy prekračujú medze vecnej kritiky. Poznámka tak mala mať podľa súdu difamujúci charakter, zosmiešnila a urazila osobu žalobkyne, znehodnotila výsledky jej práce.

Z výroku rozsudku nikde nevyplýva, že sa žalobkyni máme ospravedlniť práve z tohto dôvodu, opätovne tak poukazujeme na ust. § 153 ods. 1 O. S. P. máme za to, že žalobu bolo potrebné v celom rozsahu zamietnuť.

Takáto aplikácia právnej normy súdmi je vzhľadom na platnú Ústavu Slovenskej republiky neprípustná a podľa nášho názoru v demokratickej spoločnosti je aj nežiadúca, vykazujúca istú dávku svojvôle a podobnosti s vnímaním „slobody“ prejavu v bezprávnych nedemokratických režimoch.

Rozhodnutie je navyše aj v tejto časti nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a úvahy súdu smerujú k svojvoľnému rozhodnutiu, ktoré nemá podklad v právnej norme a ani vo vykonanom dokazovaní.

Aj v tejto časti potom odkazujeme na formuláciu návrhom uplatneného nároku, formuláciu ospravedlnenia, ktoré kreuje celkom iný text, ktorý mení význam autorského článku redaktorky Renáty Némethovej.

Rozhodnutie je nepreskúmateľné aj v časti v ktorej odvolací súd uviedol, že neobstojí naša námietka, že formulácia ospravedlnenia kreuje celkom iný text článkov. Tým súd zasiahol do základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.»

Súdy zúčastnené na rozhodovaní predmetnej veci nedostatočne zohľadnili okolnosti danej veci a v rámci stretu troch základných práv, a to práva žalobkyne na ochranu osobnosti, právo sťažovateľa na slobodu prejavu, ako aj právo občana, resp. verejnosti na informácie týkajúce sa verejného záujmu (o konaní verejných činiteľov regionálnej a komunálnej politiky či politiky ako takej), dali neodôvodnene prednosť právu na ochranu osobnosti žalobkyne pred zostávajúcimi dotknutými právami.

V predmetnej veci je podľa sťažovateľa nevyhnutné skúmať mieru zásahu do práva na ochranu osobnosti, a to v kontexte s právom na slobodu prejavu a s právom na informácie a so zreteľom na požiadavku proporcionality uplatňovania týchto práv.

V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na nález sp. zn. II. ÚS 152/08 z 15. decembra 2009, v ktorom ústavný súd uviedol, že pri strete práva na ochranu osobnosti so slobodou prejavu je nutné v zásade skúmať KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO hovorí, pričom

na základe odpovedí na dané otázky možno pomocou testu proporcionality určiť, ktorá sloboda má byť uprednostnená.

Podľa sťažovateľa v článku z 19. januára 2010, ktorý má spravodajský charakter, čitateľov denníka K. Korzár len pravdivo informoval o otázkach verejného záujmu, a preto ním nemohol zasiahnuť do osobnostných práv žalobkyne. Na druhej strane článok z 11. januára 2010 má charakter komentára, a preto práve pri skúmaní intenzity zásahu spôsobeného týmto článkom je potrebné aplikovať test proporcionality. Sťažovateľ následne uviedol:

«Kto?»

Petit Press, a. s. je vydavateľom niekoľkých regionálnych a centrálnych titulov na Slovensku. Denník K. Korzár vychádza denne a prináša spravodajstvo z k. kraja.

Článok autorsky spracovala naša redaktorka, ktorá pri svojom svedeckom výsluchu na pojednávaní súdu uviedla detailné okolnosti týkajúce sa spracovania článku. Vyplynulo, že článok, resp. články glosoval aktuálne spoločenské otázky a teda ide o sociálnu diskusiu s prvkami kritiky a tento druh prejavu spadá jednoznačne pod ochranu čl. 26 ods. 1 Ústavy SR.

Vychádzajúc zo stabilizovanej judikatúry ESLP máme za to, že podobne ako adresáti kritiky, aj samotní kritici sú klasifikovaní z hľadiska ich dôležitosti pre výmenu názorov v demokratickej spoločnosti. Je zrejmé, že privilegovanou skupinou sú novinári a masmédiá, a to zvlášť pri informovaní o veciach verejného záujmu...

O kom?»

Tak ako sme to uviedli už aj vyššie, žalobkyňa zastávala v čase uverejnenia predmetných článkov a zastáva ešte aj dnes viaceru volených verejných funkcií, je političkou, verejne činnou osobou, verejne známou osobou, ktorá úspešne pôsobí na úrovni miestnych samospráv – k. VÚC, Mesta K. a mestskej časti N. V súčasnosti je starostkou mestskej časti Nad Jazerom v K., poslankyňou Mestského zastupiteľstva v K., poslankyňou zastupiteľstva k. samosprávneho kraja a zastáva funkcie vo viacerých komisiách Mesta K. a K. samosprávneho kraja. Žalobkyňa je za svoju prácu odmeňovaná z verejných prostriedkov, teda za peniaze daňových poplatníkov. V neposlednom rade treba spomenúť, že dvakrát kandidovala aj za poslankyňu NR SR. Žalobkyňa je teda političkou, pričom

opätovne zdôrazňujeme, že hranice akceptovateľnej kritiky sú najširšie u politikov. Mali sme legitímny záujem informovať čitateľov o veciach verejného záujmu, nakoľko je nespochybniteľným právom verejnosti takéto informácie dostať. Naďalej však trváme na tom, že žalobkyňa v článku ani nebola spomenutá a ani sa článok netýka osoby žalobkyne...

aj starosta alebo poslanec orgánu miestnej samosprávy, ktorý sa výrazne angažuje v záležitostiach verejných, môže byť objektom kritiky v súvislosti s výkonom svojho povolania, ktorej hranice akceptovateľnosti sú oveľa širšie, ako u „bežných občanov“...

Čo?

Predmetom komentára – kritiky bol spôsob rozhodovania komunálnych politikov, ktorí svojimi rozhodnutiami vplývajú na každodenný život občanov. Poslanci miestneho zastupiteľstva nakladajú s verejnými prostriedkami a tak jednoznačne bola riešená otázka verejného záujmu. Konkrétne je v Poznámke kritizované to, že v čase krízy sa šetrí na tom, čo je prospešné pre každého (zeleň, parkoviská a pod.), ale nešetrí sa na platoch a odmenách poslancov a starostov, ktoré sú tiež platené z verejných zdrojov. V žiadnom prípade však netvrdíme, že si komunálni politici nezaslúžia za svoju prácu plat a odmenu. Tvrdíme však, a na to sme poukazovali aj v predmetnom článku, že komunálni politici by mali s verejnými finančnými prostriedkami nakladať vyvážené, t. j. ak sa v rozpočte šetrí na verejnoprospešných potrebách z dôvodu nedostatku financií, takéto šetrenie by sa malo odzrkadliť aj na výške priznaných odmien pre starostov a poslancov miestnej samosprávy.

Kde?

Predmetné články boli uverejnené v denníku K. Korzár, ktorý vychádza iba v K. kraji. V danom prípade je však nutné vnímať kritérium miesta zaznenia sporných výrokov v spojení s kritériom ich autora. Ak je autorom článkov novinár, tak privilegované postavenie novinára neutralizuje kritérium miesta ich zaznenia (IV. ÚS 139/2010).

Ako?

Z hľadiska kritéria AKO je potrebné brať do úvahy judikatúru ESLP, v zmysle ktorej treba pri posudzovaní limitov slobody prejavu starostlivo rozlišovať medzi faktami a hodnotiacimi úsudkami. Existenciu faktov možno preukázať, zatiaľ čo otázka pravdivosti hodnotiacich úsudkov nepripúšťa dôkazy (Lingens c. Rakúsko; obdobne Feldek c. Slovenská republika, rozsudok z 12. 07. 2001)...

K porušeniu práva na česť, resp. dobrú povesť, môže dôjsť slovom, písmom, obrazom i akýmkoľvek iným konaním difamujúcej (zneuctujúcej, znevažujúcej, dehonestujúcej, diskreditačnej) povahy. Ak k takémuto porušeniu malo dôjsť slovom, treba pri skúmaní primeranosti konkrétneho výroku v prvom rade odlišiť, či sa jedná o skutkové tvrdenie alebo hodnotiaci úsudok (kritiku), pretože podmienky kladené na prípustnosť každej z týchto kategórií sa líšia.

Skutkové tvrdenie sa opiera o fakt, objektívne existujúcu realitu, ktorá je zistiteľná pomocou dokazovania, pravdivosť tvrdenia je teda overiteľná. V zásade platí, že oznámenie pravdivej informácie nezasahuje do práva na ochranu osobnosti, pokiaľ tento údaj nie je podaný tak, že skresľuje skutočnosť, či nie je natoľko intímny, že by odporoval právu na ochranu súkromia či ľudskej dôstojnosti. Z hľadiska pravdivosti skutkových tvrdení nie je nevyhnutné trvať na ich úplnej presnosti, ale je postačujúce, aby celkové vyznenie určitej informácie zodpovedalo pravde, teda stačí, aby pravdivá bola podstatná časť tvrdenia (oznámenia). Porušenie práva na česť, resp. dobrú povesť, môže byť spôsobené len takými skutkovými tvrdeniami, ktoré sú objektívne spôsobilé privodiť ujmu na cti, resp. dobrej povesti dotknutého subjektu, v očiach ostatných fyzických osôb, a teda pôsobiť difamačne, či je určité tvrdenie difamujúce, treba posúdiť nielen podľa použitých výrazov a formulácií, ale podľa celkového dojmu s prihliadnutím ku všetkým súvislostiam a okolnostiam, za ktorých k tvrdeniu došlo.

Na rozdiel od skutkového tvrdenia hodnotiaci úsudok vyjadruje subjektívny názor svojho autora, ktorý k danému faktu zaujíma určitý postoj tak, že ho hodnotí z hľadiska správnosti a prijateľnosti, a to na základe vlastných (subjektívnych) kritérií. Hodnotiaci úsudok nemožno akokoľvek dokazovať, je však potrebné skúmať, či sa zakladá na pravdivej informácii, či forma jeho verejnej prezentácie je primeraná a či zásah do osobnostných práv je nevyhnutným sprievodným javom kritiky, to znamená, či primárnym cieľom kritiky nie je hanobenie či zneuctenie danej osoby. Treba teda rozlišovať medzi kritikou prípustnou (oprávnenou) a medzi kritikou, ktorá môže tvoriť podstatu neoprávneného porušenia práva na česť (dobrú povesť). Ak má byť kritika prípustná, musí byť vecná, konkrétna a primeraná (zodpovedajúca) čo do obsahu, formy a miesta. Vecnosť kritiky vyžaduje, aby kritika vychádzala z pravdivých skutočností (podkladov) ako premís pre hodnotiaci úsudok. Hodnotiaci úsudok musí byť totiž záverom, ktorý možno na základe uvedených skutočností

logicky dôvodiť. Konkrétnosť kritiky znamená, že hodnotiaci úsudok sa musí opierať o konkrétne skutočnosti. Primeranosť kritiky čo do obsahu, formy a miesta (použitými výrazmi, formuláciami, spojeniami), znamená, že nevybočuje z medzí nutných k dosiahnutiu sledovaného a zároveň spoločensky uznávaného účelu (cieľa). (Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 31. mája 2010, sp. zn.: 4 Cdo 149/2009)

Článok zo dňa 11. 01. 2010 bol uverejnený pod titulkom „POZNÁMKA“, z čoho jasne vyplýva, že ide o komentár – kritiku a nie spravodajský článok. Priemerný čitateľ tak počíta s hodnotovo zafarbeným prípadne polemickým textom, a preto k článku pristupuje obozretnejšie. Tón článku možno považovať za sarkastický, ale v žiadnom prípade nie za zákerný.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti a po zodpovedaní vyššie uvedených otázok máme za to, že k zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobkyne nedošlo, a aj v prípade, že ústavný súd dôjde k záveru, že k nejakému zásahu predsa len došlo, máme za to, že zásah nebol takej intenzity, aby právu žalobkyne bolo potrebné poskytnúť prednosť pred právom na slobodu prejavu. Sme preto toho názoru, že záver súdov nie je výsledkom ústavne akceptovateľného vyvažovania ústavou a dohovorom garantovaného práva ochranu osobnosti so slobodou prejavu.

Záverom si dovoľíme ešte uviesť, že prirovnávame ľudí k zvieracej ríši, resp. poukazovať na niektoré charakterové črty a správanie sa ľudskej populácie prostredníctvom dávania ľudských vlastností, či už dobrých alebo zlých postavám zvieracej ríše je známe v demokratickej časti sveta od čias Ezopových bájok. (Robia tak i súdy v SR, robí tak i EŠLP – napr. tlač je strážnym psom demokracie). Napokon máme za to, že žalobkyňa ani nebola v článku spomenutá a teda nemohla byť ani prirovnávaná. Zásahy do slobody prejavu za takéto personifikovanie politikov vo všeobecnosti a dokonca bez vyslovenia mena konkrétneho politika sa takýmto spôsobom spájajú skôr s autokratickými režimami, či nedemokratickými zriadeniami minulých storočí, nemalo by sa tak však stávať v dvadsiatom prvom storočí v demokratickej spoločnosti, akou Slovenská republika nepochybne je, navyše ak právo na slobodu prejavu zakotvuje najvyšší zákon štátu – Ústava SR. Sloboda prejavu aj podľa Ústavného súdu SR predstavuje jeden zo základných pilierov v demokratickej spoločnosti, jednu zo základných podmienok jej rozvoja a sebarealizácie jednotlivca. Uplatňuje sa nielen vo vzťahu k informáciám a myšlienkam, ktoré sa prijímajú

priaznivo, resp. sa pokladajú za neurážlivé a neutrálne, ale aj k tým, ktoré urážajú, šokujú, šokujú alebo znepokojujú štát, alebo časť obyvateľstva. Vyžaduje si to pluralizmus, znášanlivosť a veľkorysosť, bez ktorých nemožno hovoriť o demokratickej spoločnosti...

Je teda zrejmé, že rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdené rozsudkom odvolacieho súdu nie je správne a nie je v súlade so zákonom a s Ústavou Slovenskej republiky. Navyše príslušný právny predpis podľa nášho názoru ani neumožňuje takéto meritórne rozhodnutie o veci, pretože primeraná náhrada nie je sankciou, či pokutou za správanie sa, ale má byť primeraným zadosťučinením, ak sa preukáže v súdnom konaní zásah do práva na ochranu osobnosti. Ust. § 13 Občianskeho zákonníka výslovne uvádza, že fyzická osoba má tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, no to len pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa prvého odseku, najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Ide o nerozlučnú spojitosť, nie o dve samostatné nároky. Nemajetkový ujma v peniazoch je len subsidiárnou zložkou. V tejto časti odkazujeme na súdnu prax a publikovanú judikatúru.

Za tejto situácie je uloženie občianskoprávnej sankcie protiústavným obmedzením práva na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a aj práva vlastníť a pokojne užívať majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.»

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby svojím nálezom vyslovil, že rozsudkom zo 14. februára 2013 boli porušené základné práva podľa čl. 20 ods. 1, čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru, zrušil rozsudok zo 14. februára 2013 a vrátil vec krajskému súdu na nové konanie a priznal mu náhradu trov konania v sume 331,13 €.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa čl. 26 ods. 2 ústavy každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povolovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže

ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľov a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskom súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010).

Ústavný súd pri skúmaní podmienok konania o podanej sťažnosti zistil, že sťažovateľ 6. mája 2013 podal na okresnom súde dovolanie.

Podľa názoru ústavného súdu má právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa najprv a predovšetkým najvyšší súd ako súd dovolací (k podobným záverom už ústavný súd dospel vo veciach napr. m. m. III. ÚS 114/2010, III. ÚS 199/2010, III. ÚS462/2011).

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ svoje námietky uplatnil v sťažnosti podanej ústavnému súdu, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu nie je dovolacie konanie ešte skončené, bolo dôvodné sťažnosť proti rozsudku krajského súdu zo 14. februára 2013 odmietnuť pre jej predčasnosť, pretože o ochrane označených práv, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, bude ešte rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací. Podanie dovolania a súbežne s ním aj podanie sťažnosti ústavnému súdu navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje.

Ústavný súd preto zaujal názor (podobne napr. I. ÚS 358/09, III. ÚS 114/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti na ústavnom súde je sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o takomto mimoriadnom opravnom prostriedku.

Ústavný súd sa v daných okolnostiach musel zaoberať aj úvahou, aké dôsledky bude mať pre sťažovateľa prípadné posúdenie dovolania najvyšším súdom ako dovolania neprípustného. Pre tento prípad ústavný súd majúci na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru konštatuje, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bude sťažovateľovi lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozsudku krajského súdu zo 14. februára 2013 (porovnaj tiež rozsudok

Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54).

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju ako neprípustnú podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júla 2013